

LETEĆI MODEL F 1C

ktivna sp. aktivnost organizirana u turističkim centrima na obalama mora i jezera.

letački sportovi, sp. djelatnost koja obuhvaća balonstvo, jedrilicarstvo, motorno letenje, padobranstvo i zmajarstvo.

letanje, jedrenje: prelet u vjetar, promjena uzda (boka jedrilice izloženog vjetru) kroz smjer vjetra, najprije prihvaćanjem a onda otpadanjem.

leteća izmjena, hokej na ledu: zamjena igrača u toku čiste igre: ulazak u igru igrača s rezervne klupe umjesto igrača u polju za vrijeme dok traje igra.

Leteci Holandarin → *Flying Dutchman*

leteći model, modelarstvo: letela naprava teža od zraka, ograničene odn. umanjene dimenzije, sa ili bez motora; koristi se u zrakoplovnom modelarstvu za natjecanja i postavljanje rekorda; može biti slobodno leteći, kružno-upravljeni ili radio-upravljeni. Maksimalna tež. l. m. s gorivom je 5 kg (osim klase F 4B); maksimalna noseća površina 150 dm²; maksimalno opterećenje 100 g/dm²; maksimalni radni volumen klipnog motora 10 cm³ (osim klase F 4B). lal l. m. aviona s gumenim motorom: gumenjak, model klase F 1B, osposobljen za izbacivanje rukom ili za polijetanje sa zemlje ili vode (model hidroaviona); za pogon služi gumeni motor. Karakteristike: najveća ukupna masa 5 kg, noseća površina do 150 dm², najmanja masa modela bez motora 120 g, najmanje opterećenje 12 g/dm², najveće opterećenje 50 g/dm², najveća masa podmazanog motora 40 g. Natjecanja se održavaju u trajanju leta (PJ, PE, PS); rekordi se postižu u trajanju leta, u preletu po ravnoj liniji te u dostignutoj visini i brzini. b l. m. aviona s klipnim motorom: penjač klase F 1C, osposobljen za izbacivanje rukom ili za polijetanje sa zemlje ili vode (model hidroaviona). Za pogon služi klipni motor. Karakteristike: najveći radni volumen 2,5 cm³, nisu dozvoljeni produžeci na ispušnim otvorima motora, najmanja ukupna masa 300 g, najmanje opterećenje 20 g/dm², najveće opterećenje 50 g/dm², najduže trajanje rada motora poslije starta 10 sek. Pri natjecanju zabranjene su metalne elise; go-

rivo za motore s užarenom svjećicom standardno (80% metanola i 20% ricinusovog ulja); nije propisano gorivo za dizel-motore. Natjecateljska disciplina: trajanje leta, a za rekorde: trajanje leta, prelet na ravnoj liniji, visina i brzina. c l. m. jedrilice: klasa F 1A; l. m. bez pogona, predviđen za ispuštanje iz ruke bez ili s povlačenjem pomoću startnog užeta do željene visine. Karakteristike: noseća površina do 150 dm², minimalna masa 410 g, najveće opterećenje 50 g/dm², najmanje opterećenje 12 g/dm², najveća duž. startnog užeta 50 m. Natjecateljska je disciplina na PJ, PE i PS trajanje leta, a za postizanje rekorda: trajanje leta, prelet u ravnoj liniji te visina i brzina leta. d l. m. jedrilice s automatskim upravljanjem: klasa letelih modela F 1E; l. m. bez pogona, opremljen uređajem za upravljanje kojim natjecatelj ne može rukovati. Karakteristike: najveća noseća površina 150 dm², najveće opterećenje 100 g/dm², najveća masa 5 kg; polijetanje je predviđeno izbacivanjem iz ruke. Natjecateljska disciplina je trajanje leta. e l. m. jedrilice s magnetskim upravljanjem: klasa s ugrađenim uređajem na upravljanje pomoću magneta. Model se izbacuje iz ruke na padini, a programirani mehanizam za upravljanje usmjerava let koristeći se poljnim strujanjem zraka. U nekim se zemljama održavaju i međ. natjecanja (ČSSR, Švicarska i dr.). f l. m. jedrilice za termičko jedrenje (engl. thermal soaring glider), radio-upravljeni model, klasa F 3B, koji u letu koristi termička strujanja zraka za discipline trajanja leta i prelet. g l. m. raketi model: klasa S l. m.; oblikom sličan raketi ili kozmičkom brodu; podiže se u zrak bez aerodinamičkih sila, sila teže svladava se pomoću raketnog motora; ima uređaj za siguran povratak na zemlju, pa može ponovno poletjeti. Ukupna masa modela može biti 0,5 kg. Lansiranje se vrši s rampe, a kut lansiranja mora biti veći od 60°. Za raketni motor koristi se čvrsto gorivo, a potisak može iznositi najviše 80 Newton/sek; ukupna masa motora može biti 125 g. Paljenje raketnih motora vrši se električnim putem na udaljenosti od najmanje 5 m.

leteći salto naprijed, skokovi u vodu: skok iz grupe skokova naprijed s elastične daske ili tornja, sa ili bez zaleta, licem prema vodi. Nakon odraza skakač izvodi let pruženim tijelom do pol. salta, a zatim se okrene oko čone osi u prigrbu ili zgrčeno, jedan ili dva puta i nogama ulazi u vodu. Isto tako se izvode skokovi sa saltom i pol te sa dva i pol salta, samo se uranja u vodu glavom.

leteći salto natrag, skokovi u vodu: skok iz grupe skokova natrag. Izvodi se s elastične daske ili tornja. Skakač, ledima okrenut vodi, nakon odraza ispruža tijelo i jedanput se

okrene oko čone osi unazad, te nogama uranja u vodu. U istom položaju izvodi se salto i pol natrag, samo se uranja u vodu glavom.

leteći start, [1] automobilizam: vrsta starta u kojem vozila dolaze na start u velikoj brzini, pa mjerenje vremena utrke započinje kada prvi automobil prijeđe startnu crtu. Kod l. s. natjecatelja može predvoditi starter u posebnom automobilu; [2] biciklizam: polazak u kojem vozač počinje s vožnjom ispred startne crte; vrijeme mu se mjeri od prelaska te linije; primjenjuje se u disciplini utrka na vrijeme; [3] bob, sanjkanje, skeleton: način polaska sa zaletom, kako bi natjecatelj pri prelasku startne linije bio u što većoj brzini; [4] konjički sport: polazak u kasačkim utrkama; poredani sudionici na oko 30 m iza startnog mjesta čekaju na starterovu zapovijed da bi umjerenim tempom krenuli prema mjestu starta; odatle tek na starterov znak zastavom opčinju utrku; [5] veslanje: način startanja bez fiksnih startnih mjesta i držača čamaca; koristi se samo u posebnim slučajevima; na FISA regatama je obavezan fiksni start.

letjeliste, svako zemljište ili teren prikladan za polijetanje i slijetanje sp. zrakoplova.

letno jedro, jedrenje: trokutno jedro učvršćeno s najdužom stranicom o leto (kao flog), na donjoj horizontalnoj stranici razapeto bumom.

leto, jedrenje: čelo ili žica od vrha jarbola prema pramcu, upinje jarbol prema krmi.

letonski gambit, šah: otvaranje iz grupe otvorenih igara, koje nastaje nakon početnih poteza: 1. e4 e5; 2. Sf3 f5.

Letunovljev test, sp. medicina: jedan od kardiovaskularnih testova koji se bazira na regulativnoj sposobnosti neurovegetativnog sistema. Izvodi se na ovaj način: najprije se izmjeri frekvencija srca i krvni tlak ispitanika u mirovanju, zatim se mjerenje ponavlja odmah nakon izvedenih 20 čučnjeva kroz 30 sek, pa i nakon 1, 2 i 3 min. Zatim slijedi trčanje ispitanika na mjestu maksimalnom brzinom u trajanju 15 sek i isto mjerenje odmah iza trčanja kao i nakon 1, 2, 3 i 4 min. Ispitanik iza toga trči na mjestu 3 min tempom od 180 koraka u min i ponovo se, neposredno nakon napora izvede isto mjerenje kao i svake min sve do 5 min. Svi ti podaci unose se u grafikon iz kojeg se može utvrditi da li su porast frekvencije srca i tlaka pri opterećenju u granicama normale, povišeni ili sniženi. Za mjerenje potrebni su: tlakomjer, 2 štoperice, metronom i fonendoskop i 2 ispitača.

letva, atletika: trouglasta ili okrugla, na držačima položena dasica, preko koje treba da preskoči skakač uvis ili skakač motkom; može se dodirnuti, ali od dodira ne smije pasti. Duž. l. za skok uvis je 3,64–4 m, tež. najviše do 2 kg; duž. l. za skok motkom je 3,66–4,32 m, tež. najviše do 2,26 kg.

letve jedra, jedrenje: drvene ili plastične tanke elastične letve, umeću se u posebno za to prišivene džepove na stražnjoj stranici jedra; služe za poboljšanje profila jedra.

letwhel, šakanje bez rukavica, koje se uz pratnju bubnjeva, zviždaljki i cimbalu održava u zap. Indiji. Pobjeđuje onaj koji svog protivnika prisili da poklekne ili da padne na leđa.

Leutar, Zdenka (1954), rukometna reprezentativka sa 95 nastupa, članica RK Radnički (Beograd), zaslužna sportašica Jugoslavije. Na PS 1973 članica ekipe koja je osvojila zlatnu medalju.

levada, (tal. levata), konjički sport: propinjanje konja, figura visoke škole jahanja nad

LETVA JEDRA

